

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM

TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGÂN HÀNG TP.HỒ CHÍ MINH

TRƯƠNG VĂN KHÁNH

**HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG QUỸ BẢO LÃNH TÍN
DỤNG ĐỐI VỚI DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ
VỪA TẠI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

TP. HỒ CHÍ MINH – 2013

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM

TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGÂN HÀNG TP. HỒ CHÍ MINH

TRƯƠNG VĂN KHÁNH

**HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG QUỸ BẢO LÃNH TÍN
DỤNG ĐỐI VỚI DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ
VỪA TẠI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Chuyên ngành: Tài chính, ngân hàng

Mã ngành: 62 34 02 01

Người hướng dẫn khoa học:

- Hướng dẫn 1: TS. Phan Ngọc Minh

- Hướng dẫn 2: TS. Lâm Thị Hồng Hoa

TP. HỒ CHÍ MINH – 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi tên là: **Trương Văn Khánh**.

Sinh ngày 18 tháng 02 năm 1974.

Quê quán: Xã Phổ Khánh, Huyện Đức Phổ, Tỉnh Quảng Ngãi.

Hiện công tác tại: Khoa Tài chính kế toán- Trường Đại học Sài Gòn - Số 273 An Dương Vương, Quận 5- TP. HCM.

Là nghiên cứu sinh khóa: 14 của Trường Đại Học Ngân Hàng Tp.Hồ Chí Minh.
Mã số nghiên cứu sinh: 010114090006.

Cam đoan đề tài: **“Hiệu quả hoạt động Quỹ Bảo lãnh tín dụng đối với doanh nghiệp nhỏ và vừa tại Việt Nam”**.

Chuyên ngành: Tài chính, ngân hàng.

Người hướng dẫn khoa học: TS. Phan Ngọc Minh và TS. Lâm Thị Hồng Hoa.

Luận án được thực hiện tại Trường Đại Học Ngân Hàng Tp.Hồ Chí Minh.

Đề tài này là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu có tính độc lập riêng, không sao chép bất kỳ tài liệu nào và chưa được công bố toàn bộ nội dung này bất kỳ ở đâu; các số liệu, các nguồn trích dẫn trong luận án được chú thích nguồn gốc rõ ràng, minh bạch.

Tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm về lời cam đoan danh dự của tôi.

Tp. Hồ Chí Minh, ngày 16 tháng 04 năm 2013

Tác giả

TRƯƠNG VĂN KHÁNH

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	xi
CHƯƠNG 1: QUỸ BẢO LÃNH TÍN DỤNG ĐỐI VỚI DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA	1
1.1. TỔNG QUAN VỀ DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA	1
1.1.1. Khái niệm về doanh nghiệp nhỏ và vừa.....	1
1.1.2. Phân loại doanh nghiệp nhỏ và vừa	2
<i>1.1.2.1. Tham khảo cách phân loại DNNVV của một số nước trên thế giới</i>	3
<i>1.1.2.2. Theo cách phân loại của Việt Nam</i>	5
1.1.3. Đặc điểm của doanh nghiệp nhỏ và vừa	6
1.1.4. Vai trò của DNNVV trong nền kinh tế nhiều thành phần.....	9
1.1.5. Cơ hội và thách thức đối với DNNVV khi Việt Nam hội nhập kinh tế quốc tế.	9
<i>1.1.5.1. Những cơ hội</i>	10
<i>1.1.5.1.1. Những thách thức</i>	11
1.2. QUỸ BẢO LÃNH TÍN DỤNG ĐỐI VỚI DNNVV	14
1.2.1. Sự cần thiết hình thành và phát triển của Quỹ BLTD đối với DNNVV	14
1.2.2. Khái niệm về Quỹ BLTD.....	16
1.2.3. Mô hình hoạt động	17
1.2.4. Các khái niệm có liên quan đến hoạt động của Quỹ BLTD	18
1.2.5. Chức năng của Quỹ BLTD đối với DNNVV.....	19
<i>1.2.5.1. BLTD cho các DNNVV</i>	19
<i>1.2.5.2. Tư vấn về đầu tư tài chính và đào tạo nguồn nhân lực nhằm hỗ trợ các DNNVV phát triển</i>	20
<i>1.2.5.3. Kiểm tra, giám sát việc sử dụng vốn vay và tài sản hình thành từ vốn vay của bên được bảo lãnh</i>	21

1.2.6. Vai trò của Quỹ BLTD đối với DNNVV	22
1.2.6.1. <i>Góp phần thực hiện chủ trương, chính sách của nhà nước đối với DNNVV</i>	22
1.2.6.2. <i>Tạo điều kiện cho DNNVV tiếp cận vốn tín dụng tại các TCTD</i>	23
1.2.6.3. <i>Góp phần gián tiếp trong việc ổn định và thu hút lao động cho các DNNVV</i>	24
1.2.6.4. <i>Góp phần tăng năng lực quản lý và điều hành cho các DNNVV</i>	24
1.2.7. <i>Mối quan hệ giữa Quỹ BLTD, TCTD và DNNVV</i>	25
1.2.8. <i>Hiệu quả hoạt động của Quỹ BLTD tác động đến DNNVV</i>	26
1.3. LÝ LUẬN VỀ HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA QUỸ BẢO LÃNH TÍNH DỤNG ĐỐI VỚI DNNVV	27
1.3.1. <i>Khái niệm về hiệu quả</i>	27
1.3.2. <i>Các chỉ tiêu đo lường hiệu quả</i>	28
1.4. CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN HOẠT ĐỘNG QUỸ BẢO LÃNH TÍNH DỤNG ĐỐI VỚI DNNVV	33
1.4.1. <i>Môi trường chính trị, pháp lý, kinh tế xã hội</i>	33
1.4.1.1. <i>Môi trường chính trị</i>	33
1.4.1.2. <i>Môi trường pháp lý</i>	34
1.4.1.3. <i>Môi trường kinh tế xã hội</i>	34
1.4.2. <i>Chính sách bảo lãnh tín dụng hỗ trợ phát triển của DNNVV của nhà nước</i> ..	35
1.4.3. <i>Năng lực của các doanh nghiệp nhỏ và vừa</i>	36
1.4.4. <i>Năng lực của các ngân hàng thương mại</i>	37
1.4.5. <i>Nhu cầu bảo lãnh tín dụng của các DNNVV</i>	37
1.4.5.1. <i>Cơ sở lý thuyết mô hình nghiên cứu</i>	38
1.4.5.2. <i>Các giả thuyết trong mô hình nghiên cứu</i>	42
1.5. KINH NGHIỆM HOẠT ĐỘNG CỦA QUỸ BẢO LÃNH TÍNH DỤNG ĐỐI VỚI DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA Ở MỘT SỐ QUỐC GIA TRÊN THẾ GIỚI	42
1.5.1. <i>Quỹ bảo lãnh tín dụng ở một số nước</i>	42

1.5.1.1. Quỹ BLTD tại Trung Quốc.....	43
1.5.1.2. Quỹ BLTD tại Hàn Quốc.....	46
1.5.1.3. Quỹ BLTD tại Malaysia	47
1.5.2. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam.....	48
TÓM LƯỢC CHƯƠNG 1	51

CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA QUỸ BẢO LÃNH TÍN DỤNG ĐỐI VỚI DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TRONG THỜI GIAN QUA

2.1. SƠ LƯỢC VỀ SỰ HÌNH THÀNH, PHÁT TRIỂN CỦA CÁC QUỸ BLTD ĐỐI VỚI DNNVV Ở VIỆT NAM.....	52
2.1.1. Vốn hoạt động	52
2.1.2. Mô hình hoạt động	54
2.1.3. Điều kiện thành lập	57
2.1.4. Cơ cấu tài chính.....	58
2.1.4.1. Đối với Quỹ BLTD hoạt động độc lập	58
2.1.4.2. Đối với trường hợp không thành lập Quỹ BLTD	60
2.2. THỰC TRẠNG VỀ NHU CẦU BLTD CỦA CÁC DNNVV TẠI VIỆT NAM	61
2.2.1. Qui trình nghiên cứu	61
2.2.2. Thiết kế thang đo.....	63
2.2.3. Thang đo của các nghiên cứu trước	63
2.2.4. Thiết kế bảng câu hỏi	63
2.2.5. Nghiên cứu định lượng.....	64
2.2.5.1. Phương thức lấy mẫu	64
2.2.5.2. Cỡ mẫu	64
2.2.5.3. Xử lý và phân tích dữ liệu	64
2.2.6. Kiểm định và đánh giá thang đo	70
2.2.6.1. Phân tích Cronbach's Alpha.....	70

2.2.6.2. <i>Phân tích nhân tố khám phá (EFA)</i>	72
2.2.7. Kiểm định mô hình và các giả thuyết	75
2.2.8. Kết luận qua kiểm định mô hình.....	84
2.3. THỰC TRẠNG VỀ HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA QUỸ BLTD TRONG THỜI GIAN QUA	85
2.3.1. Hiệu quả hoạt động	85
2.3.1.1. <i>Hiệu quả về mặt kinh tế</i>	85
2.3.1.2. <i>Hiệu quả về mặt xã hội</i>	92
2.3.2. Những hạn chế của Quỹ BLTD đối với DNNVV.....	94
2.3.3. Nguyên nhân của những hạn chế	96
2.3.3.1. <i>Về phía chính sách và các cơ quan quản lý nhà nước</i>	96
2.3.3.2. <i>Về phía Quỹ bảo lãnh tín dụng</i>	103
2.3.3.3. <i>Về phía các tổ chức tín dụng</i>	108
2.3.3.4. <i>Về phía bản thân các doanh nghiệp nhỏ và vừa</i>	109
2.3.3.5. <i>Về phía các tổ chức hiệp hội</i>	111
TÓM LƯỢC CHƯƠNG 2	113

CHƯƠNG 3: GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG QUỸ BẢO LÃNH TÍN DỤNG ĐỐI VỚI DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA Ở VIỆT NAM

3.1. MỤC TIÊU, ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN QUỸ BẢO LÃNH TÍN DỤNG ĐỐI VỚI DNNVV CỦA NHÀ NƯỚC	114
3.1.1. Định hướng phát triển DNNVV của đất nước	114
3.1.2. Mục tiêu, yêu cầu và định hướng phát triển Quỹ Bảo lãnh tín dụng đối với DNNVV của nhà nước	116
3.2. GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN QUỸ BLTD Ở VIỆT NAM	117
3.3. GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG QUỸ BLTD ĐỐI VỚI DNNVV Ở VIỆT NAM	119
3.3.1. Giải pháp đối với Quỹ bảo lãnh tín dụng.....	119

3.3.2. Giải pháp đối với DNNVV	122
3.3.3. Lộ trình hoàn thiện hoạt động Quỹ BLTD.....	125
3.4. CÁC GIẢI PHÁP BỔ TRỢ	127
3.4.1. Đối với các tổ chức tín dụng	127
3.4.2. Đối với các tổ chức hiệp hội	129
3.5. KHUYẾN NGHỊ ĐỐI VỚI CÁC CƠ QUAN CÓ THẨM QUYỀN.....	130
3.5.1. Cải thiện môi trường pháp lý	130
3.5.2. Xây dựng mô hình hoạt động của Quỹ BLTD.....	134
3.5.3. Chính sách hỗ trợ	135
3.5.4. Quản lý thống nhất về nghiệp vụ	144
TÓM LƯỢC CHƯƠNG 3	144
KẾT LUẬN.....	146
Danh mục các công trình nghiên cứu đã công bố của tác giả	148
Danh mục tài liệu tham khảo	149

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Nghĩa tiếng nước ngoài	Nghĩa Tiếng Việt
BLTD		Bảo lãnh tín dụng
DNNVV		Doanh nghiệp nhỏ và vừa
UBND		Ủy ban nhân dân
TP. HCM		Thành phố Hồ Chí Minh
NHTM		Ngân hàng thương mại
NHNN		Ngân hàng nhà nước
TCTD		Tổ chức tín dụng
SXKD		Sản xuất kinh doanh
TCHH		Tổ chức hiệp hội
NSNN		Ngân sách nhà nước
TNDN		Thu nhập doanh nghiệp
DNNN		Doanh nghiệp nhà nước
HTX		Hợp tác xã
CBTD		Cán bộ tín dụng
WTO	World Trade Organization	Tổ chức thương mại thế giới
EFA	Exploratory Factor Analysis	Phân tích nhân tố khám phá
KMO		Phương sai trích
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha	Phép kiểm định mức độ tương quan lẫn nhau
Eigenvalue	Eigenvalue	Giá trị phương sai tách ra được của mỗi nhân tố
ODA	Official Development Assistance	Hỗ trợ phát triển chính thức
VCCI	Vietnam Chamber of Commerce and Industry	Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Stt	Số bảng, biểu đồ	Tên bảng, biểu đồ	Trang
1	Bảng 1.1	Phân loại DNNVV theo khu vực kinh tế	6
2	Bảng 2.1	Các Quỹ BLTD hoạt động trực thuộc Quỹ hỗ trợ phát triển địa phương	56
3	Bảng 2.2	Vốn điều lệ của các Quỹ BLTD hoạt động độc lập tính đến thời điểm 31/12/2011.	56
4	Bảng 2.3	Các bước thực hiện trong quá trình nghiên cứu	61
5	Bảng 2.4	Kết quả khảo sát 243 DNNVV về nhu cầu BLTD.	67
6	Bảng 2.5	Kết quả nghiên cứu định tính và hiệu chỉnh thang đo.	68
7	Bảng 2.6	Phân tích Cronbach's Alpha cho các biến độc lập và biến phụ thuộc.	71
8	Bảng 2.7	Kết quả phân tích EFA cho các biến độc lập.	72
9	Bảng 2.8	Kết quả phân tích EFA cho biến phụ thuộc.	73
10	Bảng 2.9	Tổng kết mô hình hồi qui.	75
11	Bảng 2.10	Các hệ số hồi qui.	76
12	Bảng 2.11	Mức độ đánh giá loại hình doanh nghiệp.	80
13	Bảng 2.12	Mức độ đánh giá qui mô doanh nghiệp.	80
14	Bảng 2.13	Mức độ đánh giá thời gian hoạt động của doanh nghiệp.	81
15	Bảng 2.14	Mức độ đánh giá giá trị tài sản cố định.	82
16	Bảng 2.15	Mức độ đánh giá động lực phát triển.	83
17	Bảng 2.16	Mức độ đánh giá nhận thức niềm tin.	83